

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha, soudce Mgr. Marka Zimy a soudkyně JUDr. Jitky Hroudové ve věci

žalobkyně: **Lidl Česká republika s. r. o., IČO 26178541**
sídlem Nárožní 1359/11, 158 00 Praha 5
zastoupena advokátkou Mgr. et Mgr. Alenou Kunicovou
sídlem Opatovická 1659/4, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Státní zemědělská a potravinářská inspekce, inspektorát v Praze**
sídlem Květná 504/15, 603 00 Brno

o žalobě proti rozhodnutí ředitele žalovaného ze dne 30. 6. 2023, čj. SZPI/BG186-6/2023

takto:

- I. Ruší se rozhodnutí ředitele žalovaného ze dne 30. 6. 2023, čj. SZPI/BG186-6/2023, a věc se žalovanému vrací k dalšímu řízení
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 24 570 Kč, a to 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobkyně, advokátky Mgr. et Mgr. Aleny Kunicové.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

1. V posuzované věci má za soud za úkol rozlousknout otázku, zda výrobky s obchodními názvy *Alesto Mixed Nuts Roasted & Salted* a *Alesto Nuts & Raisins* jsou pro spotřebitele zavádějící či ne.
2. Žalovaný je přesvědčen, že ano, neboť oba výrobky obsahovaly vedle ořechů též plody arašídů (podzemnice olejné). Proto vydal opatření, kterým žalobkyni uložil, aby provedla

změnu obchodního označení dvou výrobků uváděných na trh tak, aby složení potravin nebylo zavádějící v návaznosti na obchodní název potravin.

3. Žalobkyně je přesvědčena, že názvy výrobků nejsou zavádějící. Proto se proti opatření bránila nejprve odvoláním a když s ním neuspěla, obrátila se na soud.

2. Dosavadní řízení

4. Dne 16. 6. 2023 provedl žalovaný na základě podnětu spotřebitele kontrolu v žalobkynině provozovně zaměřenou na označování ořechových směsí. V podnětu spotřebitel uvedl, že si zakoupil výše zmíněné ořechové směsi, které však dle složení obsahovaly i arašidy, což nejsou ořechy.
5. Z *Dokladu o provedených kontrolních úkonech* č. D075-10444/23 vyplývá, že v době kontroly žalobkyně uváděla na trh potravinu s označením *Alesto Nuts & Raisins*, na jejichž zadní straně obalu bylo uvedeno: „*Směs rozinek, pražených arašídů, lískových ořechů, mandlí a pražených kešu ořechů; složení: 40 % rozinek, 30 % pražené arašidy (arašidy, palmový olej), 10 % jádra lískových ořechů, 10 % jádra mandlí, 10 % jádra pražených kešu ořechů (kešu ořechy, palmový olej)*“, a taktéž *Alesto Mixed Nuts Roasted & Salted*, na jejichž zadní straně obalu bylo uvedeno: „*Směs arašídů, a kešu ořechů, mandlí a lískových ořechů, pražená a solená; složení: arašidy, jádra kešu ořechů, jádra mandlí, jádra lískových ořechů, slunečnicový olej, jedlá sůl*“.
6. Žalovaný uvedl, že na přední (čelní) straně obou obalů, je uveden obchodní název v anglickém jazyce, přičemž většina spotřebitelů alespoň základům anglického jazyka rozumí. Slovo „*nuts*“ je pro většinu spotřebitelů srozumitelné a pod tímto názvem si představí směs skořápkových plodů (ořechů). Dle přílohy II nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. 10. 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (dále jen „nařízení č. 1169/2011“) pod skořápkové plody patří: *mandle, lískové ořechy, vlašské ořechy, kešu ořechy, pekanové ořechy, para ořechy, pistácie, makadamie*. V žádném z překladů není uveden pod ořechy arašíd neboli jádra podzemnice olejné, z tohoto důvodu nelze potraviny označit jako *Nuts* nebo *Mixed Nuts*, pokud neobsahují pouze ořechy.
7. Žalovaný na základě kontroly vydal opatření podle § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci (dále jen „zákon č. 146/2002 Sb.“), kterým uložil žalobkyni provést změnu u obou potravin tak, aby jejich složení nebylo zavádějící v návaznosti na obchodní název potravin. Žalobkyně podle žalovaného porušila právní povinnost stanovenou v čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1169/2011, že *informace o potravinách nesmějí být zavádějící, zejména pokud jde o charakteristiky potravin, a zvláště o její povahu, totožnost, vlastnosti, složení, množství, trvanlivost, zemi původu nebo místo provenience, způsob výroby nebo získání*. Tato povinnost platí i pro související reklamu, obchodní úpravu potravin, jejich tvar, vzhled, balení, použité obalové materiály, způsob jejich uspořádání a místo vystavení.
8. Proti opatření podala žalobkyně odvolání, ve kterém namítala, že k porušení pravidel v nařízení č. 1169/2011 nedošlo. Anglický obchodní název není jediná informace, s níž je spotřebitel v daném momentu konfrontován a nelze ho vytrhnout z kontextu vzhledu výrobků. V obou případech je na balení vyobrazený jeho obsah včetně všech složek, proto nedochází ke klamání spotřebitele o obsahu výrobku. Zákonná označovací povinnost v českém jazyce je splněna na zadní straně etikety. Tvrzení žalovaného, že spotřebitel si

pod označením „nuts“ představí skořápkové plody (ořechy), je mylné a nepřezkoumatelné. Žalovaný neuvádí, z jakých právních norem tyto definice vychází a na základě čeho dovozuje, že slovo „ořechy“ je synonymem pro skořápkové plody. Také nijak neanalyzuje aspekt vnímání průměrného spotřebitele, přičemž průměrný český spotřebitel neví, že arašidy nejsou ořechy. Žádná zákonná kategorie „ořechy“ neexistuje a ani se nejedná o právní pojem, nýbrž populární název určité skupiny potravin s určitými vlastnostmi. Na podporu svých tvrzení předložila řadu listin, jež mají prokazovat, že průměrný český spotřebitel považuje arašidy za ořechy.

9. Napadeným rozhodnutím ředitel žalovaného odvolání zamítl a opatření potvrdil.
10. K námitce týkající se obalu potravin uvedl, že spotřebitel není povinen při rozhodování se o zakoupení potraviny sledovat grafické vyobrazení potraviny a konfrontovat takové vyobrazení s informacemi uvedenými na přední i zadní straně obalu. Hlavní je tzv. zorné pole obalu potraviny, v němž byl výrazným a velkým písmem uveden obchodní název. Na spotřebitele nelze v tomto případě přenášet odpovědnost a je zcela legitimní požadovat, aby všechny informace uvedené na obalu potraviny nebyly zavádějící. Cizojazyčné označení lze považovat za ekvivalent českých označení, pokud jsou českým spotřebitelům srozumitelná. Pokud je takové označení uvedeno, musí primárně splňovat požadavky čl. 7 odst. 1 písm. a) a odst. 2 nařízení č. 1169/2011. Slovo „nuts“ lze přeložit jako ořechy, a nikoliv ořechy a arašidy, neboť arašidy mají vlastní anglický název „peanuts“. Výše uvedené informace jsou způsobilé vyvolat oprávněný dojem u spotřebitelů, že se jedná o výrobek, které obsahuje pouze skořápkové plody (ořechy), resp. „nuts“, kterými jsou dle bodu 8 přílohy č. II nařízení č. 1169/2011 z pohledu alergenů pouze tam uvedené plody; arašidy jsou uvedeny pod bodem 5 v samostatné kategorii.
11. Žalovaný je toho názoru, že výrazy „suché skořápkové plody“ a „ořechy“ jsou totožné i s ohledem na Nařízení Komise (EU) č. 2022/1998 (dále jen „nařízení č. 2022/1998“), kde je kapitola 8 uvozena nadpisem „Jedlé ovoce a ořechy“ a dále je zde uváděn výraz ořechy. Jednotlivé druhy ořechů jsou pak následně vyjmenovány i v celní nomenklatuře. Skořápkové plody jsou uváděny od arašidů odděleně. Podle § 11 vyhlášky č. 397/2021 Sb., o požadavcích na konzervované ovoce a konzervovanou zeleninu, skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich a banány (dále jen „vyhláška č. 397/2021“), je členění skořápkových plodů a arašidů na skupiny a podskupiny uvedeno v příloze č. 10, kde jsou jasně a zřetelně uvedeny skupiny suchých skořápkových plodů a následně jejich podskupiny.
12. Žalovaný uvedl, že posuzuje vnímání výrobků ze strany spotřebitelů a při svých kontrolních závěrech vychází ze skutečnosti, že na trhu jsou spotřebitelům nabízeny výrobky stejné kategorie, stejného charakteru obsahující směs ořechů a stejného označení, které neobsahují plody podzemnice olejné. Nelze plošně akceptovat tvrzení, že český spotřebitel řadí arašidy do skupiny ořechů a jako ořechy je vnímá, zvláště s přihlédnutím k tomu, že kontrola na ořechové směsi byla zahájena právě z podnětu spotřebitele. Na okraj dodal, že arašidy jsou zpravidla dvakrát až třikrát levnější než ořechy, a proto nelze vyloučit záměrné „nastavování“ směsí ořechů jádru podzemnice olejné. Toto odporuje i požadavku, aby informace o potravinách nebyly zavádějící, pokud jde o jejich charakteristiku, ale také co do povahy, totožnosti, vlastností a složení. Zařazení arašidů mezi ořechy je zavádějící ve vztahu jak k povaze a totožnosti potraviny, tak i ve vztahu ke složení.

3. Obsah žaloby

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

13. Žalobkyně tvrdí, že je napadené rozhodnutí založeno na nesprávném právním posouzení, nesprávném správním uvážení a je nedostatečně odůvodněné, tudíž je i nepřezkoumatelné. Žalovaný se taktéž nevypořádal s většinou stěžejních argumentů týkajících se přítomnosti a užívání slova „ořechy“ v českém jazyce, z tohoto důvodu je žalobkyně v žalobě opětovně uvádí.
14. Předmětem sporu je podle žalobkyně otázka, jak bude průměrný český spotřebitel vnímat konkrétní obchodní název výrobku v anglickém jazyce. Žalovaný v napadeném rozhodnutí nijak nereaguje na její tvrzení ohledně jazykového významu a používání slova „ořechy“ v českém jazyce. Nijak nezduodňuje, proč zaměňuje kategorii skořápkové plody s kategorií ořechy, činí tak jediné s odkazem na anglické znění nařízení č. 1169/2011, a tam použitý výraz „nuts“ jako výraz pro skořápkové plody. Z důkazu předložených žalobkyní však vyplývá, že výraz „ořechy“ v českém jazyce označuje něco zcela odlišného a nelze jej zaměňovat s kategorií skořápkových plodů ve smyslu unijní normy, které je pro českého spotřebitele a jeho vnímání slova „nuts“ irelevantní.
15. Žalobkyně opětovně odkázala na výklad hesla „ořech“ na webové stránce Wikipedia.org jako botanické označení druhu plodu rostliny, což se neshoduje s tím, co si pod tímto pojmem představuje laická veřejnost. Například vlašský ořech, který je zařazen do kategorie skořápkových plodů dle nařízení č. 1169/2011, je z morfologického hlediska peckovice. Obdobně to platí pro mandle, kokosový i pekanový ořech. Je zjevné, že skupina skořápkových plodů sama o sobě nepředstavuje pravé ořechy a nelze ji tak bez dalšího označovat. Sám žalovaný v článku na své webové stránce rozlišuje v rámci skupiny ořechů skořápkové ovoce (plody) a arašidy jako specifický druh. Žalovaný nijak nevypořádal žalobkyní předložené důkazy (internetové články), které prokazují, jak český spotřebitel vnímá kategorii „ořechy“ a že většina spotřebitelů má za to, že arašidy, tedy burské ořechy, jsou také ořechy a ne luštěnina. Průměrný spotřebitel si pod pojmem „nuts“ může představit skupinu „ořechy“, kam právě zařadí i arašidy.
16. Právní úprava neobsahuje pojem „ořechy“, tato oblast není na unijní úrovni harmonizována a pokud se tato nebo podobné kategorie vyskytují, je tomu tak jen pro účely daného právního předpisu. Anglická verze nařízení č. 1169/2011 není určující pro zákonnou kategorizaci výrobků a označení jejich názvů v českém jazyce, kde jsou vedle sebe definovány jako „skořápkové plody a arašidy“ a nikoliv „ořechy a arašidy“. Přesto žalovaný setrval na tom, že pojmy „skořápkové plody“ a „ořechy“ jsou synonyma. Vyhláška č. 397/2021 pojem ořechy nezná a pouze rozlišuje arašidy a skořápkové plody jako dvě různé kategorie. Dále žalobkyně odkázala na dokument vydaný k výkladu Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008, o potravinářských přídatných látkách (dále jen „nařízení č. 1333/2008“), z něhož vyplývá, že v kategorii „ořechová másla“ je uvedeno taktéž „arašidové máslo“. Z uvedeného tak nelze dovozovat, že by český spotřebitel vnímal anglický výraz „nuts“ ve významu skořápkových plodů a že by z něj vědomě vylučoval arašidy.
17. Pokud žalovaný odkazuje na obdobné ořechové směsi, které neobsahují arašidy, nemůže tento argument obstát, jelikož žalobkyně našla minimálně stejný počet výrobků označených obdobně, které arašidy obsahovaly. Provozovatelé e-shopů s potravinami v rámci kategorie „Ořechy“ nabízí často k prodeji také arašidy. Spotřebitel se na trhu běžně setkává se směsí „ořechů“, která obsahuje různé druhy spadající do této širší kategorie, včetně skořápkových plodů a arašidů.

4. Vyjádření žalovaného

18. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Uvedl, že námitky žalobkyně se ve velké míře shodují s odvolacími námitkami, přičemž odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Žalovaný souhlasí se žalobkyní v tom ohledu, že žádná zákonná kategorie „ořechy“ neexistuje, tato oblast není harmonizována, stejně tak, že průměrný spotřebitel neví, jaké konkrétní potraviny jsou zahrnuty v kategorii skořápkových plodů a že skupina skořápkových plodů nezahrnuje výlučně jenom pravé ořechy. S čím však nesouhlasí je tvrzení, že průměrný spotřebitel neví, že arašidy nejsou skořápkové plody a že arašidy nejsou ořechy.
19. Smyslem úpravy označování potravin je podat spotřebiteli všechny informace tak, aby mohl učinit informovaný výběr konkrétní potraviny a aby byl dopad klamání minimalizován či vůbec vyloučen. Skutečnost, že určitá skupina spotřebitelů považuje arašidy za ořechy, nemůže obstát jako argument pro nesprávné označení potravin. Potravinová legislativa nerozlišuje mezi spotřebitelem, který informace má a který je nemá. Žalovaný opřel svůj závěr o nařízení č. 1169/2011, které je základem unijní legislativy k poskytování informací o potravinách. Z pohledu zdraví spotřebitelů jsou jedním z nejvýznamnějších údajů na potravinách údaje o alergenech, rozlišení složek již v obchodním názvu s přihlédnutím k tomuto aspektu tak není bezúčelné a spotřebitelé mohou být uvedeni v omyl, pakliže potravina označená jako „nuts“ obsahuje jádra podzemnice olejné.
20. Pro účely tohoto řízení není zásadní nade vši pochybnost vyložit, zda „ořech“ je synonymem pro „skořápkový plod“, ačkoliv se podle žalované skutečně jedná v očích průměrného spotřebitele o synonyma. Tuto skutečnost není třeba nijak dokazovat. Žalovaný nemůže přistoupit na žalobkyninu interpretaci, že „ořech“ je slovo nadřazené i pro arašíd. Podstatné je, zda průměrný spotřebitel automaticky počítá s tím, že mu bude pod názvem výrobku označeného slovem „nuts“ nabízen také arašíd. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dostatečně vysvětlil, proč je toho názoru, že průměrný spotřebitel může být takovou praktikou oklamán.
21. Významem slova „nuts“ a jeho významem pro českého spotřebitele se žalovaný zabýval na str. 10 a 12 napadeného rozhodnutí, kde se zároveň vyjádřil k obsahu novinových článků, blogů, které pojednávají o tom, zda spotřebitelé zaměňují arašidy s ořechy. Žalovaný se nemusí vypořádat s každým dílčím argumentem žalobkyně a každým důkazem obzvlášť za situace, kdy takovými důkazy jsou novinové články, blogy a odkazy na pojmy ze slovníků, které obsahově vypovídají o tom, že podzemnice olejná je luštěninou, kterou lidé mohou považovat za ořech. Žalovaný se v obecně rovině vypořádal s tím, proč skutečnosti nepovažuje za relevantní pro to, aby byly způsobilé rozporovat učiněné kontrolní závěry a uložené opatření. Žalobkyní uváděný pokyn k nařízení č. 1333/2008 nedefinuje kategorii ořechy, ale slouží pouze pro usnadnění zařazování potravinářských výrobků pro kontrolní orgány. Kategorie „ořechová másla“ obsahuje např. i máslo dýňové, přičemž zjevně dýně není ořechem, stejně jako arašíd.
22. Žalovaný netvrdil, že se obdobné výrobky na trhu nevyskytují, vnímá však potřebu narovnání trhu v této oblasti, jelikož se tyto výrobky staly předmětem stížností spotřebitelů a některé obchodní řetězce přístup žalované respektovaly a nápravu zavádějících označení výrobků v tomto směru provedly. Upozornil též na to, že žalobkyně na německém a rakouském trhu ve svých prodejnách nabízí totožný výrobek *Alesto Mixed*

Nuts Roasted & Salted pod neutrálním obchodním názvem „*Roasties*“. Na německém trhu lze rovněž zakoupit výrobek *Alesto Nuss-Frucht-Mix* (*Walnusskerne, Mandeln, Sultanien, Cranberries*), z jehož obchodního názvu je patrné, že pakliže se jedná o výrobek označený slovem „*Nuss*“, skutečně obsahuje jen jádra skořápkových plodů (ořechů) a na přední straně obalu jsou nad rámeček vyobrazení rovněž uvedeny jednotlivé složky. Obdobně i výrobek *Alesto Cashew-Erdnuss-Mix* (*Honig & Salz*), u něhož je ze samotného názvu patrné složení výrobku a žalobkyně zjevně rozlišuje kešu ořech od podzemnice olejné. Splnění uloženého opatření by nemělo být pro žalobkyni nereálné, když na jiných evropských trzích uvádí na trh ekvivalenty posuzovaných výrobků nezavádějícím způsobem.

5. Repliky žalobkyně

23. Žalobkyně v zaslané replice zopakovala své dřívější argumenty. Je přesvědčena, že smysl právní úpravy byl v jejím případě zcela dodržen, neboť spotřebitel byl řádně obrazově a slovně informován o obsahu výrobku a varován o alergenech v souladu s právními předpisy.
24. Dále uvedla, že přístup žalovaného prolomuje zásady předvídatelnosti a legitimního očekávání, neboť extenzivním pojetím aplikace práva, jehož cílem má být bezmezna ochrana intelektuálně slabého (českého) spotřebitele za každou cenu, rezignoval na prosazování dalších cílů právní normy jako je volný pohyb zboží. Žalobkyně dále odkázala na judikaturu Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) týkající se výkladu pojmu průměrného spotřebitele, jeho vnímání zákonné kategorie potravin a toho, že je třeba posuzovat celý kontext výrobku.
25. V doplnění odkázala na recentní judikaturu Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) která dovodila, že ke klamání spotřebitele nedochází, pokud zákonný název potravin a seznam složen je uveden v přesné, jasné a snadno srozumitelné podobě, jak to vyžaduje čl. 7 uvedeného nařízení, a taktéž na rozsudek NSS, ve kterém byla řešena otázka užití výrazů mléko/smetana/majonéza pro potraviny rostlinného původu.

6. Duplika žalovaného

26. Žalovaný v duplice upozornil na další potraviny dostupné na trhu, které mají dvě varianty obchodního názvu pro složení pouze s ořechy a s arašídami, což svědčí o tom, že český spotřebitel obsahu slova „*nut*“ nepochybně rozumí a rozeznává rozdíl mezi ořechem (suchým skořápkovým plodem) a arašídou (plodem podzemnice olejné). K námitce žalobkyně uvedl, že naopak posuzoval celkový kontext označení žalobkyniných výrobků, přičemž dospěl k názoru, že takovéto označení může ve spotřebiteli vzbudit dojem, že je mu nabízena směs výhradně ořechů, ačkoliv tomu tak není. Nikdy pak nespороval, že by samotné složení výrobků nebylo uvedeno správně.
27. Právní úprava v čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1169/2011 obsahuje absolutní zákaz uvádění zavádějících informací, a není proto potřeba již zkoumat, zda informace o potravinách byla způsobilá uvést spotřebitele v omyl, kolik spotřebitelů a jaké spotřebitele. Tento přístup vychází z judikatury NSS týkající se léčebných tvrzení (čl. 7 odst. 3).
28. Žalobkyně pomíjí, že jí je vytýkaná skutečnost, že obchodní název potraviny obsahující slovo „*nut*“ je údajem, který danou potravinu pro spotřebitele na první pohled prezentuje a sděluje mu, o jaký charakter potraviny se jedná. Dále je tato skutečnost doprovázena obrazovou částí a na zadní straně údaji o složení, která ale neodpovídá obchodnímu názvu.

29. Judikatura NSS, na kterou odkazuje žalobkyně, není přílehlavá, jelikož spotřebitel nebyl na obalu potravin upozorněn na fakt, že arašídý nejsou ořechy, obdobně jako tomu bylo v řešeném případě. Stejně tak judikatura SDEU se týkala otázky výkladu pojmů „název potraviny“ a „název produktu“, netýkala se označování potravin.

7. Posouzení věci soudem

30. Ve věci se konalo ústní jednání v souladu s § 49 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).
31. Žalobkyně setrvala na své argumentaci, kterou shrnula.
32. Žalovaný též setrval na své argumentaci a odkázal na ni.
33. Soud provedl k důkazu žalobkyní předložené listiny, z nichž zjistil následující skutečnosti.
34. Na snímku obrazovky webové stránky *Kupi.cz* je zachycen reklamní článek z 15. 11. 2021 s názvem *Trh s ořechy raketově roste. Obchody chtějí Čechy naučit mlsat*. Z článku vyplývá, že internetový supermarket *Košík.cz* představil novou privátní značku Mr. Nutly & friends. Na obrázku je šest balíčků s různými potravinami, každý balíček nese název značky Mr. Nutly & friends a pod tímto názvem je uvedena konkrétní potravina, kterou balení obsahuje – mango, dýňová semínka, mák, pistácie, kešu a arašídý.
35. Z článku uveřejněného na webové stránce *Pikant.cz* s názvem *Arašídý. Luštěnina, kterou mnoho lidí považuje za ořechy, obsahuje zázračný resveratrol* vyplývá, že plodem podzemnice olejné je lusk, a proto se řadí mezi luštěniny, i když vypadá jako ořech. V článku je dále zmíněno, že se arašídů říká burský oříšek, má však blíže k fazolím než k ořechům. Dále je obsah článku totožný s článkem uveřejněným na webové stránce *inStory.cz* s názvem *Arašídý jsou velmi zdravá luštěnina. Čím nám však mohou uškodit?*, který je součástí správního spisu. Pojednává o výživové hodnotě arašídů a jejich prospěšnosti pro lidský organismus.
36. Slovníky *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* a *Cambridge International Dictionary of English* obsahují heslo „nut“ i s grafickým vyobrazením jeho zástupců. *Cambridge International Dictionary of English* definuje toto heslo mj. jako „suchý plod určitých stromů, který roste ve velmi tvrdé skořápce“. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* definuje toto heslo jako „malý tvrdý plod s velmi tvrdou skořápkou, který roste na některých stromech“. V obou slovnících je v grafickém znázornění vyobrazen i „peanut“ čili arašíd.
37. Dále žalobkyně předložila v anglickém znění *Vědecké stanovisko k hodnocení alergenních potravin a složek potravin pro účely označování* Evropského úřadu pro bezpečnost potravin. Žalobkyně odkázala na kapitulu 17 s názvem „Alergie na ořechy“ (*Allergy to nuts*), resp. na podkapitulu 17. 1. „Souvislosti“ (*Background*), kde se uvádí, že: „Mezi ořechy [„nuts“] patří široká škála plodů nebo semen různých druhů, které jsou uzavřeny v tvrdé skořápce. Tyto tvoří taxonomickou skupinu. Mandle nepatří mezi ořechy, ale jsou zahrnuty do této sekce, protože jsou výslovně uvedeny v příloze IIIa. Ořechy se konzumují v mnoha formách, od syrových semen až po pražené pochutiny. Příjem stromových ořechů [„tree nuts“], arašídů a nespecifikovaných ořechů konzumovaných v EU činil 2,23 g/den pro celou populaci. (...) Vlašské ořechy, mandle, pistácie a lískové ořechy jsou nejvíce konzumované stromové ořechy v Evropě.“ Po kapitole 17. „Alergie na ořechy“ následuje kapitola 18. „Alergie na arašídý“. Samotné stanovisko má 286 stran a je aktualizací předchozího stanoviska týkající se složek

potravin nebo látek se známým alergenním potenciálem uvedených v příloze IIIa směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/89/ES. Tato směrnice byla platná do 12. 12. 2014.

38. Z dokumentu *Pokyny popisující kategorie potravin v části E přílohy II nařízení č. 1333/2008* vyplývá, že byl vypracován útvar Komise po konzultaci s odborníky na potravinářské přídatné látky. Takto popsané kategorie potravin mohou být užitečné pro kontrolní orgány členských států a potravinářský průmysl, aby bylo zajištěno správné provádění právních předpisů o potravinářských přídatných látkách. Kapitola 4.2.5.4 Ořechová másla a ořechové pomazánky za ořechové máslo považuje „roztíratelnou potravinu vyrobenou drcením ořechů“. Jako příklad je zde uvedeno arašídové máslo i dýňové máslo.
39. Ze snímků obrazovky zachycující webové stránky internetových prodejců a e-shopů *Rohlik.cz*, *Košík.cz*, *Mixit.cz*, *Oříškář.cz* a *Tesco.cz* je patrné, že při vyhledání potraviny za pomoci hesla „ořech“ algoritmus webové stránky nabídne potraviny, které obsahují i arašidy. Přičemž některé potraviny s obchodním názvem „Ovoce a oříšky“, „Ořechová směs“, „Mix ořechů a sušeného ovoce“ ve svém složení uvádějí arašidy.
40. Dalšími listinami soud dokazování neprováděl, neboť jsou součástí správního spisu. Žalobkyně k podpoře svých tvrzení v žalobě přiložila totožné výtisky článků a hesel z internetových stránek a jazykových příruček, které uplatnila již v odvolání, přičemž platí, že obsahem správního spisu se nedokazuje (srov. rozsudky NSS ze dne 29. 1. 2009, čj. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS, a ze dne 14. 5. 2015, čj. 7 As 83/2015-56).
41. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.), včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
42. Žalobu podala včas osoba k tomu oprávněná.
43. Žaloba je důvodná.
44. Soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Žalobkyně uvedla, že považuje rozhodnutí za nedostatečně odůvodněné a že se žalovaný nevypořádal s většinou stěžejních argumentů, zejména pokud se týká přítomnosti a užívání slova „ořechy“ v českém jazyce.
45. Nepřezkoumatelnost znamená nemožnost přezkoumat rozhodnutí, protože nelze zjistit jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 19. 2. 2008, čj. 7 Afs 212/2006-76, č. 1566/2008 Sb. NSS). Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno nejzávažnějším vadám, kdy skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat (srov. např. rozsudek NSS ze dne 17. 1. 2013, čj. 1 Afs 92/2012-45, bod 28).
46. Odlišný pohled žalobkyně na vypořádání odvolací námítky či jiného návrhu ještě neznamená, že se takovou námitkou žalovaný dostatečně nezabýval a její argumenty nevypořádal. Žalovaný založil své rozhodnutí na závěru, že spotřebitel bude vnímat překlad slova „nuts“ jako skořápkový plod, odkázal na přílohu II nařízení č. 1169/2011 a mj. na straně 14 uvedl, proč podle něj není na místě zabývat se skutečností, zda český spotřebitel zaměňuje jádra podzemnice olejné s ořechy či nikoliv. Napadené rozhodnutí nevykazuje vady, které by mohly způsobit jeho nepřezkoumatelnost. Žalobkyní tvrzené nedostatky nemohou způsobit nepřezkoumatelnost, ale nezákonnost.

a) Právní východiska

47. Nařízení č. 1169/2011 významně posiluje pozici spotřebitele, aby mohl učinit informované rozhodnutí o koupi potravin. Informovanost spotřebitele je jedním ze základních cílů evropského potravinového práva. Povinné údaje, se kterými musí být spotřebitel v souvislosti s výše uvedeným nařízením seznámen před uskutečněním obchodu, by měly být srozumitelné a jasné a měly by mu taktéž napomoci při zohlednění zdravotních, hospodářských, environmentálních, sociálních a etických hledisek.
48. Podle čl. 2 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1169/2011 se „informacemi o potravinách“ rozumí *informace týkající se potravin zpřístupněné konečnému spotřebiteli prostřednictvím etikety, jiného průvodního materiálu nebo jinými prostředky, včetně nástrojů moderních technologií nebo slovního sdělení.*
49. Nařízení č. 1169/2011 v čl. 7 odst. 1 písm. a) stanoví, že *informace o potravinách nesmějí být zavádějící, zejména pokud jde o charakteristiky potravin, a zvláště o její povahu, totožnost, vlastnosti, složení, množství, trvanlivost, zemi původu nebo místo provenience, způsob výroby nebo získání.* Dle odst. 4 se *odstavce 1, 2 a 3 rovněž použijí na a) související reklamu; b) obchodní úpravu potravin, jejich tvar, vzhled nebo balení, použité obalové materiály, způsob jejich úpravy a místo vystavení.*
50. Článek 9 nařízení č. 1169/2011 stanoví pod písm. a) až l) seznam povinných údajů, které musí být uvedeny na obalu nebo etiketě potravin. Mezi povinné údaje patří mj.: a) název potravin (její zákonný název); b) seznam složek, uvozený slovem „složení“ a c) informace o alergenech v příloze II nařízení č. 1169/2011.
51. Příloha II nařízení č. 1169/2011 obsahuje seznam 14 látek nebo produktů v potravinách vyvolávajících alergie nebo nesnášenlivost. Tento seznam byl vytvořen na základě vědeckých stanovisek přijatých Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA). Na seznamu jsou pod bodem 5 uvedena jádra podzemnice olejné (arašidy) a výrobky z nich.
52. Bod 8 obsahuje taxativní výčet skořápkových plodů, v anglickém znění nařízení „*nuts*“. Řadí mezi ně: *mandle, lískové ořechy, vlašské ořechy, kešu ořechy, pekanové ořechy para ořechy, pistácie, makadamie a výrobky z nich, kromě ořechů použitých k výrobě alkoholických destilátů, včetně ethanolu zemědělského původu.* V seznamu složek pak musí být uvedený konkrétní druh ořechu. To neplatí, pokud se potravin sestává pouze z jediné složky a pokud je název potravin totožný s názvem složky.
53. Pokud jde o balené potraviny, nařízení č. 1169/2011 v čl. 21 stanoví způsoby, kterými mají být informace o alergenech na potravinách uváděny. Uvedení údajů o alergenech se nevyžaduje v případech, kdy název potravin jasně odkazuje na danou látku nebo produkt.
54. Obdobné povinnosti provozovatele potravinářského podniku označovat potraviny jako v přímo použitelném unijním nařízení obsahuje zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích (dále jen „zákon o potravinách“). V § 18 zákona o potravinách je ministerstvo zmocněno stanovit vyhláškou způsob označování potravin v návaznosti na jejich členění podle druhu, skupiny nebo podskupiny. Na unijní úrovni není úprava vztahující se ke skořápkovým plodům nebo ořechům harmonizována způsobem jako je tomu například u mléčných výrobků.
55. Vyhláška č. 397/2021 v § 1 písm. a) uvádí, že v návaznosti na přímo použitelné unijní předpisy *upravuje způsob poskytování informací o konzervovaném ovoci a zelenině, skořápkových plodech, houbách, bramborách a výrobcích z nich a banánech.*

56. Dle § 2 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. 397/2021 se pro účely této vyhlášky rozumí *skořápkovými plody plody nebo jejich semena uvedené pod písmeny b) až l) v surovém stavu, upražené nebo solené*. Tento seznam je rozsáhlejší než v příloze II nařízení č. 1169/2011. Odděleně jsou pak v písm. m) uvedeny arašidy.
57. Důvodová zpráva k vyhlášce uvádí k § 2 odst. 3 následující: *„Ustanovení § 2 odst. 3 stanovuje definice pro skořápkové plody (ořechy). (...) Do vyhlášky byla zvlášť vložena definice arašidů neboli buráků, které jsou nyní významově odlišeny od suchých skořápkových plodů, neboť se jedná o jedlé plody podzemnice olejné nikoliv o skořápkové plody“* (zvýraznění provedeno soudem).

b) Právní posouzení

58. Informace o potravinách nesmějí být zavádějící, zejména pokud jde o charakteristiky potraviny, a zvláště o její povahu, totožnost, vlastnosti, složení, množství, trvanlivost, zemi původu nebo místo provenience, způsob výroby nebo získání. Při posuzování zavádějícího označení na obale je nutno posuzovat i kontext okolností a hledisko průměrného spotřebitele. Judikaturou je průměrný spotřebitel definován jako spotřebitel, *„který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory“* (rozsudek NS ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3845/2012).
59. Čl. 7 nařízení č. 1169/2011 neuvádí, které konkrétní názvy jsou pro spotřebitele zavádějící či klamavé. Zda je určitý název klamavý, je otázkou skutkovou, která závisí na „potravinové kultuře“ a souvisejících očekáváních spotřebitelů v členském státě, kde je takový název používán. Může se tedy v různých státech lišit.
60. Pro účely posouzení, zda může určité označení uvést kupujícího v omyl, se soud musí opírat především o předpokládané očekávání v souvislosti s tímto označením u průměrného, běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného spotřebitele (rozsudek čtvrtého senátu SDEU ze dne 10. 9. 2009 ve věci C-446/07, bod 61 a tam uvedená judikatura).
61. Okolnost, že je na obalu výrobku uveden seznam složek, však sama o sobě nevylučuje, že označení těchto výrobků a použité způsoby tohoto označení mohou uvést kupujícího v omyl ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. a) bodu i) směrnice 2000/13 (rozsudek devátého senátu SDEU ze dne 4. 6. 2015 ve věci C-195/14, bod 38). Byť byla směrnice 2000/13/ES zrušena s účinností od 13. 12. 2014 nařízením č. 1169/2011, nařízení přejalo v čl. 7 prakticky totožnou úpravu čl. 2 směrnice 2000/13/ES, a proto považuje soud tuto judikaturu za použitelnou i na nyní posuzovanou věc.
62. Pokud jsou některé z prvků označení potraviny (etiketa, obal, obchodní název, grafické znázornění atp.) lživé, chybné, nejednoznačné, rozporuplné nebo nesrozumitelné, seznam složek nemusí být v určitých situacích, a to i pokud je správný a úplný, s to dostatečnou měrou napravit mylný či nejednoznačný dojem spotřebitele ohledně charakteristik potraviny, který vyplývá z ostatních prvků tvořících její označení (rozsudek devátého senátu SDEU ze dne 4. 6. 2015 ve věci C-195/14, body 39 a 40).
63. Soud přitakává žalovanému, že pokud průměrný spotřebitel uvidí potravinu s nápisem „Nuts“, bude přesvědčen, že obsahuje ořechy. Nesouhlasí však s tím, jak žalovaný ořechy definuje.

64. Soud v posuzované věci považuje za zásadní, že neexistuje žádná kategorie „nuts“ ani „ořechů“ na úrovni unijního práva, ale ani v botanice, kde netvoří taxonomickou skupinu (existuje typ plodu oříšek, který se však s pojmem ořech nepřekrývá). Pojem „ořech“ nemá autonomní význam v právním řádu, ale jedná se o slovo, které je užíváno v běžné řeči pro označení různých typů plodů. Ořechy jsou pro průměrného spotřebitele jádra ve skořápce, nerozlišuje přitom taxonomické hledisko, tj. zda se jedná o malvici či jádro peckovice, ale označuje je tak pro jejich chuť, způsob konzumace a případnou (např. vizuální) zaměnitelnost.
65. Jak plyne z podkladů, které žalobkyně doložila ve správním řízení i v řízení před soudem, arašidy se pod ořechy přísně vzato ani v běžném jazyce zpravidla neřadí. I přesto, že neodpovídají definici ořechů, jsou často s ořechy spojovány či uváděny ve stejné souvislosti (jak plyne například ze slovníkových hesel, které soud provedl k důkazu). Tomu do jisté míry odpovídá i to, že se pro arašidy používá též označení burské oříšky.
66. Samotný pojem ořechů je tedy v běžném jazyce mlhavý a neostrý, což již samo o sobě relativizuje závěr žalovaného, že jde o označení zavádějící. Žalobkyně navíc správně poukázala na to, že výrobky je třeba posuzovat v celém kontextu informací, jež spotřebiteli poskytují.
67. Oba produkty měly kromě obchodních názvů na přední straně grafické vyobrazení jejich složení jakožto návrhu na servírování, ze kterého je patrné, že obě potraviny obsahují kromě „pravých“ ořechů i arašidy. Pro posouzení je podstatné, že se jednalo o vyobrazení v hlavním zorném poli spotřebitele. Není tedy pravdou tvrzení žalovaného, že spotřebitel získá informaci o složení potraviny až tehdy, když otočí produkt na zadní stranu, kde jsou uvedeny povinné informace. Již ze spojení názvu a vyobrazení obsahu na přední straně muselo být spotřebiteli zřejmé, že obě potraviny obsahují arašidy.
68. Samotné konkurenční výrobky a jejich obaly soud blíže nezkoumal, neboť nebyly předmětem kontroly ani řízení před soudem. Podstatné je, že český spotřebitel se na trhu setkává s produkty, které obsahují mix arašidů a ořechů a současně pouze mix ořechů, přičemž jejich obchodní názvy obsahují anglické slovo „nut“, tudíž může tento fakt očekávat.
69. Závěr žalovaného o zavádějícím označení je proto nesprávný. K dalším argumentům účastníků uvádí soud následující.
70. Pro posouzení otázky, zda je obchodní název zavádějící, není relevantní hledisko přílohy II nařízení č. 1169/2011, neboť žalobkyni není kladeno za vinu porušení čl. 7 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1169/2011, nýbrž písm. a) totožného ustanovení. Příloha obsahuje seznam 14 látek nebo produktů v potravinách vyvolávajících alergie nebo nesnášenlivost, nepředstavuje však legální definici skořápkových plodů ani ořechů a nelze přitakat žalovanému, že pokud bod 8 Skořápkové plody (v angličtině „Nuts“) nezahrnuje arašidy, je obchodní název produktu obsahující slovo „Nuts“ a zároveň arašidy pro spotřebitele zavádějící.
71. Soud souhlasí s žalobkyní, že název potraviny neslouží výhradně jako zdroj informací o přítomnosti alergenů či složení, není však pravdou, že by úvaha žalovaného v tomto směru byla zcela excesivní, jak se žalobkyně snaží tvrdit. Platí totiž, že pokud se potravina sestává pouze z jediné složky a pokud je název potraviny totožný s názvem složky, nemusí potravina obsahovat seznam složek, stejně tak se uvedení údajů o alergenech nevyžaduje v

případech, kdy název potravin jasně odkazuje na danou látku nebo produkt podle přílohy II nařízení č. 1169/2011. V případě ořechů se však jedná o množinu různých plodů, a kupř. ne každý člověk alergický na vlašské ořechy musí být alergický na mandle a v takovém případě je spotřebitel tak či tak odkázán na povinné informace o složení. Lze souhlasit s žalovaným, že vzhledem k tomu, že se v případě ořechů i arašídů jedná o velmi silný alergen, výslovné uvedení složky v obchodním názvu potravin by bylo v souladu s cílem nařízení. Její neuvedení však nemůže být považováno za nesplnění povinnosti informovat spotřebitele nezavádějícím způsobem.

72. Na závěr soud uvádí, že žalobkyně v replice ze dne 30. 1. 2024 uplatnila novou žalobní námitku ohledně porušení zásady volného trhu. Tato námitka byla uplatněna po lhůtě k podání žaloby, a proto se jí soud nezabýval (§ 71 odst. 2 věta třetí ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s.).

8. Závěr a náklady řízení

73. Soud shrnuje, že shledal žalobu důvodnou, jelikož žalovaný dostatečně nezohlednil rozostřenost pojmu ořech a skutečnost, že na přední straně potravin byla též obrazová informace, z níž bylo patrné, že potraviny obsahují arašidy. Proto výrokem I. napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a zároveň vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V něm jsou správní orgány vázány právním názorem, který soud vyslovil ve zrušujícím rozsudku dle § 78 odst. 5 s. ř. s.
74. O nákladech řízení rozhodl soud výrokem II. podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žalobkyni, která byla ve věci plně úspěšná, přiznal právo na jejich náhradu.
75. Její náklady sestávají ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 4 000 Kč, který zahrnuje i poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě, který byť neúspěšný, sloužil k účelnému uplatňování nebo bránění práva žalobkyně a z:
- odměny a hotových výdaje původního zástupce JUDr. Davida Štrose, advokáta, konkrétně dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby), přičemž sazba odměny za jeden úkon právní služby činí dle advokátního tarifu 3 100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], a dvou paušálních částek po 300 Kč (§ 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Původní zástupce soudu osvědčil, že je plátcem DPH, tudíž se jeho odměna a hotové výdaje zvyšují o částku odpovídající této dani (tj. 21 %), celková částka je tedy 8 228 Kč.
 - odměny a hotových výdajů následujícího zástupce Mgr. et Mgr. Alenou Kunicovou, advokátkou, konkrétně tři úkony právní služby [převzetí věci (zahrnuje oznámení o změně právního zastoupení z důvodu úmrtí původního zástupce), vyjádření žalobkyně ze dne 30. 1. a 24. 5. 2024 (které soud bral jako jedno souhrnné vyjádření) a účast na jednání] přičemž sazba odměny za jeden úkon právní služby činí dle advokátního tarifu 3 100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], a tři paušální částky po 300 Kč (§ 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). I nová zástupkyně soudu osvědčila, že je plátkyní DPH, i jí proto náleží náhrada této daně.

Celková výše žalobkyniných nákladů tedy činí 24 570 Kč. Soud proto uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení v uvedené výši, a to ve stanovené lhůtě k rukám advokátky Mgr. et Mgr. Aleny Kunicové (§ 149 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.).

76. Soud nepovažoval za účelně vynaložený náklad další vyjádření žalobkyně. K těmto vyjádřením žalobkyni soud nevyzval a žalobkyně v nich nepřinášela novou zásadní argumentaci.
77. Lhůta k platbě náhrady nákladů řízení je stanovena podle § 160 odst. 1 v části věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 17. října 2024

Mgr. Marek Bedřich v. r.
předseda senátu